

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Székelyi-tér, a hidkaputól kimenet balra a 22-es. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évfolyamra 3 ft. o. 6.

Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 5 kr., 3-ör 3 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

A „nyilttér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvkereskedés, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

K. KÖZLÖNY

1866-ik évi folyamára.

Előfizetési ára:

Egész évre 12 forint o. ért.

Fél évre 6 " "

Évfolyamra 3 " "

Tisztelt előfizetőink az előfizetési pénzeket kiadónk STEIN JÁNOSHOZ (bel-könyvkereskedése) méltóztatásuk beküldeni, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A „K. Közlöny” szerkesztősége.

Kolozsvár, január 20.

(D.) Miatán nálunk is legközelebből a választásokra kerül a dolog s az itt választandó képviselőknek is át kell hullani a verificatio rostáján, azt hisszük nem leszünk unalmasak, ha a pesti országgyűlésen folyó verificatio körül felmerült jogelveket ismer-tetjük.

Habár a verificatio sok élénkséggel, s a mint látszik, sok zajjal is ment; mert hisz látjuk, hogy a legjobb nevű szónokok beszédje is gyakran a zaj által félbeszakasztott, s az elnökök gyakran kelle figyelmeztetni a képviselőket a csöndre, a mit mi a közölt beszédek természetéből ki nem magyarázhatunk, mert valóban oly kérdések még nem merültek fel, a melyek szenvedélyes vitát idézhvén elő, a zajt s félbeszakításokat indokolhatnák, mind a mellett nem mondhatjuk, hogy a verificatio valamely túlvitt szigorral jártak volna el; azt sem mondhatjuk, a mit előbbi cikkünkben is említettük, hogy tán valamely párt túlsulya által a jog és törvény sérelmével végrehajtott engedékenység történt volna ezen igazolásokról, a képviselők bírói meggyőződéséből indultak ki, s törvény-magyarázatokból állíták fel indokaikat, s a mennyire az eddigi igazolásokból kivehetjük, fűszerműjök volt.

- 1) A választás szabadságát védeni.
- 2) A választásra jogosultakat megtartani a jog gyakorlásában.
- 3) Visszautasítani a megvesztegetést.

Az mi az első, a választás szabadságát illeti, azt kiválólag sértve láttuk ott, hol a hivatalos tekintély akart nyomást gyakorolni a választókra. A képviselő háza határozottan visszautasította a tisztviselők minden befolyását a választás irányására nézve, s e részben nem csak a publicus tisztviselőkre szorítkozott, de visszautasította a választó bizottmányok elnökségeinek is mindennemű oly beavatkozását, a mi által ők magukat párt felé tenni kívánták, vagy a szavazókat bármínő ürügy alatt jogaik gyakorlásától elzárták.

Valamint így védette a választás szabadságát a felülről jövő nyomástól, úgy védette azon nyomástól is, a melyet a pártok egymás ellenében nyers erőszakaik által gyakoroltak, s a mi által alulról korlátozták a választó polgárra nézve választási jogának szabad gyakorlatát.

És ez természetes, mert a hatalommal visszaesés akár a kormányközegek hatalmi tekintélyéből, akár a nyers tömeg fenyegető nyomásából s erőszakából ered, egyaránt sérti az egyéni szabadságot. Mindkét esetben azonban igen subtilis megkülönböztetések kérdései állanak elő; mert a hatóságok a szükséges védelemmel tartoznak az egyesek iránt a nyers tömeg megtámadásai ellen, s a végén a választás sem lehet egy anarchiált állapot, a hol az eszeveszett vagy lerészegített dühönczöknék joga legyen az ellenvéleményen levőket agyba fűbe verni, s ezáltal elrettenteni a békés polgárt attól, hogy leg-szebb jogának gyakorlatát nyugodt lélekkel, s minden fejtörési aggodalmaktól menten végezhesse; s másrészt, ha a választásnál csatát vésztett párt, arra törekedvén, hogy diadalmas ellenfelét igazolhatlanná tegye; felporozott választóival kravallt kezdet, s így tusakodásra, verekedésre szolgált indokot; valóban megfontolandó itt, melyik rész s minő indokokból volt a provocaló fél; mert ha egy puszta verekedésért minden választás megsemmisítették, akkor óvszen, száz merész és verekedő természetű választó által a földkerekségen minden választást megsemmisíteni; mert hisz nem volna itt egyéb teendője a bukott félnek, mint megtámadni a többséget, természetesen aztán a többség soha sem hagyja magát a kisebbségtől tettelesen bántalmaztatni visszatörítés nélkül.

Ily eseteknél a kiküldött nyomozóktól függ, hogy a szükséges megkülönböztetések helyesen megtegyék, s nézetünk szerint a képviselő csak akkor verificalhatlan, ha az ily közbejött hivatalos vagy tömegi fellépés által jutott ő a szavazattöbbséghez; mert magára az, hogy a választásra a hivatalos tekintély vagy a tömeg erőszaka nyomást gyakorolt, még nem elég ok a nem igazolásra, mert így akár a hivatalnok, akár a tömeg nyers ereje által könnyen meg lehetne semmisíteni a kivívott többséget; hanem a kérdés az, hogy ezen tekintély vagy erőszak befolyása szerezz-e a többséget a megválasztott képviselő részére?

Ha nem e szerezte, sőt ellenkezőleg ez éppen okul akart szolgálni a nyers győzelem meghusítására; s azért okozott botrányt a választás folyamában; akkor valóban nem lehet a józan többséget birt képviselőt lakoltatni, hanem lakoltatni azokat, a kik botrányt okoztak, s a választási szabadság gyakorlatát akármi uton gátolni törekedtek.

Az mi a második célt illeti: a választásra jogosultakat megtartani a joggyakorlásában; ez szintoly fontos feladat, mint a választás szabadságának védelme.

E részben szintén tetemes visszaélések történtek már előre is, midőn a választások összeiratnak, s a pártok előre tudván, hol számít az ellenpárt több szavazóra, mesterséges kijátszások által a szavazókat kihagyják az összeírtak névsorából. Miatán ily eset mi nálunk is az utóbbi választásoknál sok helyütt fordult elő, valóban szükségesnek látjuk figyelmeztetni a községekben lakó értelmiséget, hogy a választási összeírásokat figyelemmel tartsa, s a választásra jogosult nép előtt értelmezze a reclamatio jogát. A másik eset is, mely az országgyűlési verificatioknál felmerült, nem ismeretlen nálunk; sok helyütt a választó bizottmányok elzárták a választót, ha elkészt azon járassal megjelenni, melyhez tartozott, vagy ha végre el nem is zárták, de oly későre adtak neki sorrendet, míg végre megunt várakozni s hazament. Általában a választási bizottmányoknak nem szabad magokat egyik párt mellett is kitenniük, s így ezért kívánatos, hogy a törvény értelmében minden követeltelt pártjából egyenlő számmal legyenek jelen a bizottmányban, a kik az elnök vagy tollvivő bármínő törvényellenes eljárását szemmel tarták, s az ellen ovakodjanak.

A pesti országgyűlés, midőn egyrészt határozottan visszautasította az illetéktelen szavazók általi visszaélést; másrészt szintoly határozottan mondá ki jogelvről az 1848. V. t. cikk 33-dik §-ának azon intézkedését, mely szerint a szavazás mindaddig folytatandó, míg szavazó jelent magát, s a szavazati bizottmánynak egy jogosult szavazót is semmi ürügy alatt szavazási jogától elmozdítani nem lehet.

Fontos, s talán legfontosabb feladata a választási törvénynek övni a választó népet a megvesztegetésektől.

Az ily megvesztegetések nemei nemcsak nálunk, de a többi alkotmányos népek törvényeiben is részletesen körvonaloza vannak. Az angolok, kik a választásnál visszaélés minden nemeit kipróbálták, eltiltják azt, hogy a választók zászlók alatt s zene-szónál jelenjenek meg; de megengedik, hogy a választók fuvarbérét a követjelölt fizesse, a így saját költségén gyűjtse össze választóit; és valóban ezt eltiltani nem is lehet, valamint azt sem, hogy a kinek tetszik, választás utján pártfeleit, választóit saját költségén megvendégesse.

Ez egészen a vendégszeret s generositás joga, a mibe a törvénynek beavatkozni nem lehet.

Megvesztegetés azonban az, a mi történt most egyik magyarországi városban, hol egy magas hivatalnok nevében a város egy nagy perének megítélése lön megígérve, ha ama hivatalnokot választják képviselőjükké; megvesztegetés az, midőn egyes községek pénzarába a képviselő kisebb vagy nagyobb

pénz összeget ígér lefizetni, ha a községi választók mellette szavaznak, s megvesztegetés az, ha az egyes választóktól pénzzel vásárolja meg szavazatát a képviselő.

Itt is mindez eseteknél azonban a kérdés az, hogy az ily lélekvásárlásra valóban maga a képviselő folyt-e be, s többségét ezen megvesztegetés folytán nyerte-e meg?

A pesti országgyűlés több ily előfordult eset folytán azon jogelvet állítá fel, mikép az országgyűlés csak oly eseteket fogad el választások alatt történt vesztegetési adatokul, a mikre a képviselőjelölt közvetlen befolyása behizonyítható, mert ellenkező nézet mellett, bármely kisebbségben levő ellenjelölt megsemmisíthetné a választást, ha bukását belátva pártíveivel kezdené ellenfele neve alatt vesztegetéseket rendezni.

Ezek azon legfőbb kérdések, a melyek a verificatioknál már is fölmerültek, s a melyeket szellőztetni főként azért látunk szükségesnek, mert keblí hatóságaink is a választás joggyakorlata előtt állanak, s fájdalom itt is nem igen kedvező előjelenségek mutatkoznak arra nézve, hogy a választások általában valami nagy egyetértéssel fognak végrehajtani, miután mindenfelől minél többnek érzik magukat hivatva arra, hogy a hazát megmenték, s a követi állást épp oly buzgalommal keresik, mint valamely jó, zsiros hivalt. Hetek óta folynak e célra a meg-előző agitatók, s soha az ország kitűnő fia nem törpítették le, és ignota quantitasok nem magasztaltattak annyira mások felé, mint most, midőn 17 év óta elmúlt alkotmányos életünk szünetelt miatt az ország népe csak a házalgó információk után ismerheti meg a közben serdült vagy kiképződött celebritásait, a mely celebritásokban vajha a tűzpróba napjain ne csalódjanak.

Pest, január 18.

Képviselő háznak még folyvást az igazolásokkal van elfoglalva. Némely eset, tárgya természeténél fogva élénkebb s hosszabb vitát költ; s az idő, kivált oly esetekben, midőn az irományok tömeges felolvasása kívántatik, nagyot zökken mire véget érünk. Mindazáltal mindent összevéve meg-lászik a képviselő házan a törekvés, hogy az igazolási munkát, mennyire az alaposággal s az igazság teljes kiderítésével összefér, siettesse. Az osztályok felén ámentünk már nyolcz ülés alatt; ha még másk nyolcz, vagy tíz ülést számítunk a hátralévőre, valószínű, hogy január végére készen leszünk. S akkor aztán kezdődik a munka azon része, mely valamint legkomolyabb és legnehezebb, úgy a legnagyobb horderejűek s következmény-dusabbak között fog tartozni, melyeket valaha magyar országgyűlés hivatva volt eldönteni.

Az új ház körülbelül ugyan akkorra fog elkészülni. Először azt hallottuk, hogy a képviselő február 1 én át fog költözni e legideiglenesb muzeumi helyéből az ideiglenes, de ez idő szerint állandó ó szágázbába. A még csak félig kész székek foglalása nagy hévvel megkezdett s a pártcsopozatok élesben kezdettek kitűnni. Előbb a bal-oldal foglalt helyet; a jobb, várva talán fejére, hogy körülte bizonyos rendben csoportozhassék s képezhesse támbajt, késlekedett. Elmaradni azonban nem akarva, kezdé lefoglalni helyeit s minden szék író-támláján megjelent egy-egy név, köztük Deák is, a jobb közép egyik osztályának legelső sorában, a szélső széken. Erre aztán mindenki helyet f glala egy kis névjegygyel. Most legközelebből azonban egy méltányosabb gondolat terjedt el s kap nersérségre; hogy tekintünk helyfoglalásainkat érvénytelennek, s várjuk be ezzel is erdélyi társainkat. Azt hiszem, ennek csak egy nagyobb körben kell megpndíttatni, hogy azonnal egyértelműen elfogadjassék. Mi a középben és a jobban általában helyeseltük; de még csak kiseth körökben szoltunk róla.

Az erdélyi választásokat, melyek, úgy hisz-szük, e napokban már meg is fognak kezdődni, átalános érdekeltséggel várjuk. Érdekeltségünk néha az aggodalom színtét is ölti fel. Azon körülmény, hogy némely választókerületben négy-öt, sőt több jelölt is készül fellépni, s hogy általában csaknem mindenütt vagy legalább felette sok helyen személyes és pártverseny van, annak kilátásában, engem legalább megdöbbenett. Senki sem tudja jobban, mint én, Erdély fia, ki annak több érdekeit s felette sok jelesét ismerem, hogy Erdély minden vidéke sok kitűnő egyénnel dicsekedhetik. De ha valaha, most óhajtanánk tartatani, hogy minden vidék

az igazán legkitűnőbbek körül csoportozzék s magokban jeles egyének, vidéki kapacitások, hazafias önzetlenséggel lépjenek vissza a még jelesbek, az elismert országos kapacitások elől. Nem egy erdélyi országgyűlésre készülnek többé — hála Istennek — a követválasztások, hol a kis ország anyagi és szellemi szükségéi mellett a terrenum is jóformán mindenik jelölt előtt ismeretes lehet, hanem a magyarországi köz országgyűlésre küldi Erdély is képviselőit, kiknek ide kettős képességet kell a rendületlen hazafiságon kívül hozniok; az erdélyi történelmi jogi állapotok s jelen viszonyok, nemzetiségi követelmények stb. teljes ismeretét, és azon kívül a minél teljeseb tájékozottságot az itteni terrenumon. A két megkívántóság ez utóbbika nem éppen csekély fontosságu. Mindenesetre igaz, hogy Erdély képviselőit most első rendben az erdélyi kérdés minden oldalra kielégítő, alapos és tartós megoldása érdekli; de erre is az utóbbi meg-kívántóság bírása fogja őket módnélkül segíteni, s nagy előnyt biztosítani az itteni viszonyok ismerőinek.

A magyarországi helyhatósági s nemzetiségi divergentiák kérdései némely tekintetben azonosok, némely tekintetben eltűk az erdélyiekétől s mind-ezen kérdések teljes felölélése, és azok részleteibe minél mélyebb behatolás a választás nemcsak különben, mint már mondám, de tartossá is tenni a specialia erdélyi kérdésben a megoldást. Ezért azt hiszem, lehet valaki elismert vidéki notabilitás, sőt valódi capacitás is a nélkül, hogy itt egészen betölthetné helyét. S ezért óhajtanánk, hogy ide minél nagyobb számmal küldessenek oly férfiak, kik a mellett, hogy az unio-kérdésben Erdélyt jogosultan képviselik, az országos képviselet természete szerint a szó teljes értelmében Magyarország képviselői is lehessenek. Tudom, hogy Erdély válogathat ily férfiakban is; válogathatnak az egyes választókerületek legtöbbjei magok kebeléből is, a melyek nem: azok meg fogják hordozni szemeiket Erdély többi részein, s nem fogják kisebbségnek tartani magokra nézve, hogy képviselőjük nem szorosan saját kebeléből telt ki, sőt meg fogják hordozni szemeiket Erdély azon fiainak sorain is, kiket körülmények innen hoztak a Királyhágón, de kiknek szíve most is ég, fáj és remél Erdélyért s gondjait és gondolatait Erdélyre.

Részünkről óhajtuk azt is, hogy (a százszok-ról nem szólv, kik választó kerületeikből bizonyosan teljes számmal lesznek itt) oláh részről is minél számosabban jöjenek a hiszszük, hogy mint a több nemzetiségű megyékben itt is sok helyütt és jó sikerrel történt, oly megyékben, hol az oláh választók feletlen, számilag vannak, a magyarok és oláhok közt barátságos egyesség jöved létre, mely azt eredményezendi, hogy egyik fél se szorítsa le a másik jelöltjeit. Éppen most mikor Erdély, s a nemzetiség kérdése is megoldás ála kerül mind, az eszelvényes mérkésés s kölcsönös titkületlen, ezen részre csak óhajtanánk és üdvös következményű lehet.

Végzem leveletem, melyet tán több hasonló is követend. Csak még egy szót. Remélem vak bir volt az, mely a tegnapi „Pesti Napló”-ban azt mondá, hogy valaki gróf Mikó Imre ellenjelölt-jétl szándékozik föllépni Kolozsvárra (*), Kolozsvár gazdag jelesnél jeles fiakban. De mi azt hisszük olyannal egygyel sem bir, ki gróf Mikónál érdemesb képviselője lehetne a pesti közországgyűlésen. — Isten velünk.

Szász Károly.

Követválasztási mozgalmak.

Kolozsvár esküdt közönsége gyűlésén tegnapelőlt olvastatták fel a rendelet, mely Erdély hatóságát a pesti országgyűlésre meghívja, mi lelkesülten fogadtatt, s az a feletti öröm jegyzőkönyvhé igtattatni határozottatott.

Ezután megválasztott a középponti bizottmány, melybe az esküdt közönség és a választók részéről a következők lőnek bevalasztva:

Főbíró Wendler Frigyes, tanácsos Dobokai Ferencz, szónok Simon Elek.

Esküdt közönségi tagok: Gut János, Pap József, id. Balázs József, dr. Szabó József, Biásini Domokos, Korbully Bogdán, Szósa István, Groisz Nándor, Szentpéteri Imre, Forrai Ferencz, Hajós János, Ürmösi Samu, Molnár Miklós, Schütz János, Kovács Márton, Kövári László.

Községek kívülről álló tagok: Benigni Samu, Czirájék Samu, gróf Eszterházy János, Krémer Ferencz, Kovács Antal, Sáni László, gr. Was Albert, Both János, Laffer Ignác, Panyhilo János,

*) Ily önmagától s hazájáról megfedekezett ember, úgy hisszük, csakugyan nem lehet e jó szellemű városban.

Rivnyák József, Varga Ferencz, Mikó Lőrincz, gr. Lázár Miklós, Endes Gábor, Dózsa Dániel, ifj. Tauffer Ferencz, Bányai Vitéz, Fülöp Samu, Fülöp István.

A központi bizottmány folyó hó 21-én délután 4 órán kezdve tartá első ülését Wendler főbíró ur elnökelete alatt.

Mintán elnök a gyűlés elhivatását tárgyzó felsőbb okmányokat bemutató, a bizottmány önmagát szervezte.

Alelnöki Dózsa Dánielt, jegyzőt Lugoosi Istvánt közfelkiáltás útján megválasztotta.

Ezután az előkérdések tárgyalásához fogott, s kérdés tétetvén az izraeliták választó képességéről, a bizottmány ugy a 48 i törvények valódi szelleméből, mint a nemzet e tárgyban nyilvánításából, közvéleményéből s a legutóbbi gyakorlatokból is kifolyólag, az izraeliták választó képessége mellett nyilatkozott.

Meghatározza továbbá, hogy az összeírás tizedenként történjék a tizedkapitányok mellé kiküldendő biztosok által, a kik munkálatukat a jövő szeptemberben megkezdik; valószínűleg szombatig bevégez, a mi után az összeírások még három napig a tizedkapitányoknál kitéve lesznek a reclamatio jogának érvényesítése végett.

A tizedi bizottmányok kinevezettek. Felek, helység, mely a városnak szintén egyik tizedébe esik, a városi eensus szerint foly be a szavazásra.

Eszmék cseréltetvén s megállapodás történt, a felek, hogy a bizottmány munkálatának megkezdéséről, s a választási jogosultak cathegóriáiról nyílt hirdetményt tegyen közzé a város területén; ezzel az első ülés eloszlott.

Követi jelentés.

Dobokamegye képviselője Ocsvai Ferencz következő levelet nyomtatott ki, s küldé szét választóúrhoz:

Dobokavármegyei tisztelt választótörvényhozókhoz.

A gyűlés, melynek tisztelt választóim nagybecsű megbízásából egyik igénytelen tagja voltam, munkálkodása eredményeit a tegnapi felolvasott k. k. leiratot nyervén, el lön napolva; reményem, hitem szerint bevégezte pályafutását.

A napi sajtó gyorsan és híven tudatta a nagy közönséggel e gyűlés folyamán minden mozzanatait, s tisztelt választóim, meg vagyok győződve, az érdekeltség, a feszült várakozás sokkal éberebb figyelmével kísérték azt, mintsem feltehetném, hogy avagy csak egyetlen egy is lehessen közöttük, a kinek én leszek az első hírnököje, vagy legtávolabbról is hiteleghetnék magamnak avval, hogy azt a mi történt, talán megnyugtatóbb, tanúságosabb vagy biztatóbb nézőpontból sikerüljön felmutatnom, mint a milyennek saját észlelések után tapasztalták.

De én még sem állhatok ellent egy kegyeletos kötelességérzet parancsszavának, a mely arra késztet, hogy ha küldetést vállaltam el, számoljak is küldőim előtt arról, a mit küldetésemben láttam, hallottam, vagy a minnek létrehozásában talán egy porszemnyivel én is közremunkáltam.

Tisztelt választóim tudják, hogy Urunk Ő Felsége a múlt november 19 ére Kolozsvárra egybehívott gyűlés feladatát egyedül és kizárólag a Magyarország és Erdély egyesüléséről alkotott 1848-i I-ső törvényezik újabb tanácskozás alá vételét tűzte ki. Az sem szükséges mondanom, hogy a lefolyt 17 év alatt politikai kísérletek által annyira összekuszált viszonyaink azokat is, a kik a szigorú törvényesség embereinek valljuk magunkat, kivétel nélkül arra az elhatározásra bírtak, hogy mellözve e gyűlés törvényességét szempontjából való bírálását, hódoljunk a fejedelmi bizalmas felhívásnak s szóljunk hozzá azonnal az előnkbe adott tárgyhöz; egyet, a mi földolgoz, semmi áron sem kockáztatva: törvény alkotásába, elörlésébe vagy módosításába való illetéktelen beavatkozást.

A gyűlés tehát tanácskozás alá vette az egyesülési törvényezikket, s a tanácskozás folytán három eltérő véleményesoportulát fejtett ki.

Az egyik, a túlnyomó nagy többség, felkeresve az 1848-i kolozsvári I-ső t. ezikk keletkezése történetének minden részletét, kimutatta,

hogy az teljes mértékben bírja a törvényesség minden kellékeit; kimutatta,

hogy azt sem az események hatalma, sem újabb törvény jogérvényesen el nem törölhet, nem módosíthatja;

hogy az, az 1848-ban jogilag és tetteleg életbe lépett egyesülés következtében, a közös haza közös törvényévé vált, és így ha szükség is volna módosítani rajta, ezt csak a közös haza közös törvényhozással tehetné;

hogy a birodalom nagyfontosságú politikai és nemzetgazdasági érdekei, valamint Erdély életkérdése azt követelik, hogy ha e törvény nem volna, most kelljen azt minden igyekezettel megalkotni.

Ezeknélfogva az említett nagy többség alázatos felirattal kimondotta, hogy az 1848-i I-ső törvényezik módosítására e gyűlést illetékesnek nem tartja. Ugyanazért kéri Ő Felségét, hogy méltóztatásuk a pesti országgyűlésre az 1848-i pozsonyi VII. és kolozsvári I. és II-ik t. ezikk értelmében Erdélyt is meghívni, hogy ott az egyesülés félbeamaradt részletezését, a magyar szent korona területe s a birodalom többi részei között fennálló kérdéseket közösen tárgyalhassák s készítsék elő a koronázás nagy ünnepét.

A másik véleményesoportulát, élén szebeni követ Raunicher Jakab ural, az 1848-i I-ső t. ezikk revisio alá vételét akép értelmezte, hogy mielőtt az egyesülés avagy csak elvileg is el lenne ismerve, a kolozsvári gyűlés Ő Felsége által megerősítendő államszerződés által biztosítsa Erdélynek minden helyhatósági, nemzeti, vallási stb. jogait, igényeit.

Végre a harmadik, melynek vezérszónoka b. Siaguna görög hitű érsek volt, a szebeni gyűlés által javaslatba tett választási törvény alapján össze hívandó új országgyűlés által kívánta a revisiót megtétetni.

Meg kell jegyeznem, hogy az ellenvéleményű két töredék sem ellenezte, legalább nyíltan nem mondta ki, hogy ellenzi a két haza egyesülését. Ellenvéleményeik hátterén ama sajnos bizalmatlanság kísérteti alakja emelkedett ki, mintha a közös magyar törvényhozás elég szűkkeblű tudna lenni, hogy meg ne ossza testvériesen, a teljes jogegyenlőség alapján, e hazában és minden nemzetet, minden vallással, minden jogosult érdekekkel a közös alkotmány áldásait.

Sikertelenül hangzottak el a többség szónokainak minden szívhez és észhez szóló okoskodásai, melyeknek az Ő Felségéhez felterjesztett alázatos felirat is minden aggodalmat eloszlató hitű kifejezést törekedett adni; biában volt mondva és írva, hogy mi óhajtunk, s a kik hivatta leszünk, annak idejében és helyén minden erőnkkel arra fogunk munkálni, hogy a végünk egy hazában élő testvér nemzetek minden jogos kívánságai kielégüljenek, s hogy Ő Felsége minden népeire egyaránt kiterjedő atyai szeretete s a magyar törvényhozás szabadelvűsége mindezekre nézve biztos kezességgel szolgáljon, és hogy a mi biztosítékot a kolozsvári gyűlés adhatna, az ugy sem lenne törvényes biztosíték: nem lehetett bizalmatlanságnak leküldeni.

Igy ment fel a többség felirata mellett az ismeretes két különvélemény is. Mert a mit Brassó követ a szász, és Kolozsvármegye egyik követ a román nemzet érdekében mellékeltek, az csak részletezése kívánt lenni annak, a mi a feliratban általánosan ugy is ki volt mondva.

E feliratra, melyet a gyűlés dec. 18-án küldött át kir. biztos ő mltga kezébe, Urunk Ő Felsége dec. 25-ről kelt k. k. leiratában méltóztatott válaszolni.

A k. k. leiratban ismételve ki van mondva, hogy Ő Felsége az egyesülésről szóló törvényeziket „mindig érintetlen hagytá;” hogy folyvást fennáll legmagasabb szándéka, hogy a m. kir. koronájával szoros kapcsolatban álló Erdély államjogi viszonyainak nagyfontosságú kérdése kielégítőleg oldassék meg; és

hogy kérésünket meghallgatva, Ő Felsége megengedni méltóztatik, hogy Magyarország jelen koronázási országgyűlésére Erdély is az 1848-ik évi választási rend és mód szerint képviselőit megküldhesse, valamint kegyelmesen intézkedett az iránt is, hogy a kir. hivatalosoknak azon osztálya, mely az 1848-ik évi magyarországi VII. t. ezikk első pontja által a főrendi táblán üléssel és szavazattal felruházott, minél gyorsabban Pestre meghívassék.

Mindezeket alkotmányos jogérzetti honpolgárnak nem lehet, nem szabad másként értelmezni, mint ugy, hogy Urunk Ő Felsége az 1848-ik évi I-ső t. ezikk alakszerű törvényességének elismerését, valamint a két haza szoros benső kapcsolatának való sítása iránti atyai szándékát ismételve kijelentette; a kolozsvári gyűlés alázatos kérését, Erdélynek a jelen pesti országgyűlésre való meghívását illetőleg, legkegyelmesebben teljesíteni méltóztatott.

A többi, a mi a k. k. leiratban „a két ország végleges egyesülésének” feltételül van említve, tagadhatlanul vehet némi borongó árnyékot az előbb említett eredmény feletti hazafiai öröm érzetére.

De ha meggondoljuk, hogy a legalázatosabb felirat a különböző nemzeti és vallásos jogigényeinek biztosítását, valamint a magyar szent korona területe s a birodalom többi részei közötti kapcsolat állandó és biztos szabályozását szintén első rendben sorolta a legközelebbi közös országgyűlés nagyfontosságú teendői közé: csak közös hazánk alkotmányos életrevalóságába és politikai érettségébe vetett erős hit kell arra, hogy e fenntartások jogosult reményeink valóslása felől el ne csüggedszenek. Alkotmányos életrevalóság és politikai érettség nélkül a legszebben hangzó biztosítások is írott malszt fogának maradni.

Igy fogva fel a k. k. leirat szellemét, azt hiszem sokkal több okunk van hazafiai öröme, mint elcsüggedésre.

De nem olyan hazafiai örömet értek én, mint ha már minden meg volna nyerve, s a politikai küzd-bomok bajnokának már nem is volna egyéb teendője, mint nyugodtan, tétlenül élveznie a megmentett és biztosított alkotmány javadalmait. Koránt sem! Még csak a pályátér áll nyitva; most következik a cselekvés ideje.

Megmutatni, hogy képességünk nemcsak az alkotmányellenes kísérletekkel szemben tanúsított szívességünkben határozódik; hanem bírnunk alkotó erővel is, mely a balomra bányt épület romjaiból nem csupán a régi helyreállítani, hanem az eredeti alaprajz megtartása mellett, azt újabb anyagszerek felhasználása s újabb formák alkalmazása által a kor izlésének és kényelmi igényeinek megfelelővé is képes idomítani.

Eltalálni a határvonalat, a meddig a birodalom nagyhatalmi állásának áldozatokat lehet és kell vinni, az évezredek törvények által biztosított országos önállás kockáztatása nélkül.

Helyesen kiválasztani, a mi provinciális jogainkból, intézményeinkből az egygyé alakulás után is fenntartandó, s lerázni a mennyit csak lehet erendő bűneinkből.

Bebizonyítani Isten és világ előtt, hogy a jogegyenlőség szent ígéje előttünk nem üres phrasis; hogy jelentését egész nagyságában fel tudjuk fogni, s ha alkalom van, tettel tanúsítjuk, hogy mi az alkotmányos életnek sem javaiból, sem terheiből, egy szemernyivel sem követelünk többet vagy kevesebbet magunknak, sem együttesen, sem személyenként, mint a mennyit más nemzet, vallás- vagy osztálybeli polgártársaink megadni készek vagyunk.

Ezek a legáltalánosabb körvonalai annak a roppant feladatnak, mely a legközelebbi közös országgyűlésre vár. Óriási munka, súlyos felelősség. De Isten, a ki nem hagyta el nemzetünket a szenvedések nehéz napjaiban, mellette lesz a munkálkodás idején is. S törvényességet méltányossággal, a régi jóhoz ragaszkodást okserű újítással, történelmi jogot a jelenkor igényeivel, lelkésedést önmérsékléssel s munkát kitartással helyesen párosítva, — meghozza a közel jövő számunkra az óhajtott végeredményt.

Éljen a király! Éljen a haza!

A bennem helyezett bizalomért hálás köszönetet nyilvánítva hazafias tisztelettel öröklök Tisztelt választóimnak

Kolozsvárt, jan. 10-kén, 1865.

alázatos szolgálja
Ocsvai Ferencz.

A pesti országgyűlés.

Az alsóház X. nyilvános ülése
jan. 15. d. e. 10 órakor.

Elnök: gr. András Gynla. (Elnök Szentiványi Károly még a tegnapi ülésben kijelentette, hogy mintán a mai ülésben egyik rokona fog igazoltni, az elnöki széket az alelnöknek adja át.) Újabb megbízó levelek, kérvények az illető osztályokhoz tételnek át.

Tárnok ő mltga levele egy fiókposta felállítására iránt, az új országgyűlési épületben, — felolvasatik.

Királyi Pál előadó folytatja a bizottmányi jelentést.

Zerdahelyi Vince (verbói ker.) egyhangulag igazoltnak jelentetik ki az osztály véleménye szerint.

Gróf Zichi Ferraris Bódogot az osztály igazoltnak véleményezi, és azt a ház egyhangulag elfogadja.

Zsarnai Imre az osztály véleménye folytán szintén egyhangulag igazoltnak nyilvánítatik.

Gr. Zichi Jenő az osztály véleménye folytán a ház által igazolt képviselőnek nyilvánítatik, szintén egyhangulag és — mint a főnebbiek — minden vita nélkül.

B. Wodiáner Albertet a bizottmány igazoltnak tartja, ellenben báró Simonyi, Szász K., Madarász, Detrich megsemmisítettni kívánják a választást. A vád pontja az volt, hogy a választási elnök bezárta a szavazást, midőn még szavazók jelentkeztek. Ürményi a választási jegyzőkönyvet felolvasatni kívánja. Ő és Benesik a választás helyességét bizonyítgatják. Bónis, Tisza Lajos, Domahidi, Csanádi, Ilucz a megsemmisítés, Vadnai, Gubicza vizsgálat mellett szólnak, Zsedényi az igazolás mellett erős érveket hoz föl; Ghyeci a törvény szentségére hivatkozva, megsemmisítettni kívánja; Klauzál, Szentkirályi a vizsgálatot kéri; míg végre többen szavuktól elállván, az elnök fölteszi a kérdést: az igazolásra, illetőleg az osztály véleményére alig néhányan, a vizsgálatra is kevesen, a megsemmisítésre azonban kivehető többséggel felelt a ház. E szerint báró Wodiáner Albert választásának megsemmisítése és új választás elrendelése kimondott.

Az ötödik osztályban Szentiványi Adolfot az osztály igazoltnak véli; Bónis egy okirat felolvasását kívánja. Egy baloldali tag vizsgálatot indítványoz.

A kérdés szavazásra kerül, a ház elfogadja az osztály véleményét és Szentiványi Adolf igazolt képviselőnek jelentetik ki.

Evvel az ülés 3/4-2-kor véget ért.

Az alsóház XI. nyilvános ülése

jan. 17-én d. e. 10 órakor.

Elnök: Szentiványi Károly. Jegyző: Joannovics. A szöveket jegyzi: gróf Rádai László.

A múlt ülés jegyzőkönyve felolvasatván, az elnök napirendre tűzi az aradi központi választmány és illetőleg az összes aradi választások ellen beadott kérvény tárgyalását.

Az osztály figyelembe nem vétetni kívánja a cumulatív kérvényt.

Fábián Gábor, mielőtt az osztály véleményének ezafolatába ereszkednék, az iratok felolvasását kéri.

Kiss Miklós az irományokat kinyomatni és a tagok közt kiosztatni indítványozza, hogy ezáltal a felolvasás fölösleggé válván, idő kíméltsésk.

Elnök megjegyzi, hogy ha kinyomatnának az iratok, akkor is föl kellene azokat olvasni. — Nyári Pál kéri a házat, hogy a vitába majd csak az okmányok felolvasása után bocsátkozzék.

A felolvasás fél egy órakor végződött.

Fábián Gábor a választási bizottmány eljárását törvénytelennek, igaztalanulak állítja. Vizsgálatot kíván, mely itt a megyei vizsály valódi forrását földerítse.

Nyári Pál az ügyet nem politikai, de jogi szempontból kívánja tárgyaltni; a nemzetiégi vitát föléleszteni a jelen viszonyok közt bűnek tartja. Az aradi bizottmány kilépett részét kárhoztatja, a megmaradt rész csak kötelességet teljesítette. — A ház a vitát fölöslegnek tartván, szavazás nélkül közhatározattal emeli az osztály véleményét, hozzátevén még, hogy ezen cumulatív kérvény az osztályokbani egyes aradi követek ügye tárgyalásánál is mellőztetni fog.

Következett a 4-ik osztály előadásának folytatása.

Markovics Antal választását az osztály megsemmisítendőnek véleményezi.

Horváth Károly szerint ez ügyben csak formai hiba, de korteskedési erőszak s visszaélések nem fordultak elő. A megsemmisítésnek benn kell a törvényben foglaltatnia. A megsemmisítésnek nem következtetés, de a törvény világos tartalmán kell alapulnia. Igazoltni kívánja.

Bezerédi László a választók jogának megsértését nem látja se az első, se a második szavazásnál. Igazolást kíván.

Csengeri jegyző fölvilágosító magyarázatai után szavazással Markovics képviselővé választása megsemmisítettnek jelentetik ki.

Budai Lőrincz választására nézve az osztály vizsgálatot kér, a ház helybenhagyja, és Csiki Sándort vizsgálatra kiküldi.

Dobránszki Adolfot az osztály igazoltnak véleményezi. A ház vita nélkül egyhangulag elfogadja.

Báró Orczi Béla választását az osztály igazoltnak véli, a ház vita nélkül s egyhangulag elfogadja.

B. Miske Imre az osztály véleménye folytán igazolt képviselőnek jelentetik ki.

Legközelebbi ülés f. hó 19-én

Az alsóház XII. nyilvános ülése

január 19-kén.

A negyedik osztály előadása következett a jegyzőkönyv olvasás után. Ezen osztály Zsoldos Imre választását megsemmisítendőnek véleményezi, minthogy a szavazás két osztálynál történt; gróf Keglevich, gr. Zichi igazoltnak vélik; Zsedényi azt hiszsi; hogy ily aprólékos kérdésekkel a szavazást megsemmisíteni nem lehet, a szavazás egy szobában történt, s 1861-ben is volt hasonló eset, s a képviselő akkor is igazoltnak. Hosszasabb vita után a megállapodás az osztály véleménye ellen törtött ki, és Zsoldos Imre igazolt képviselőnek nyilvánított. Ezután Manójlócs Milán, Dedinszki, Ivánka Zsigmond, Csöréjhe László igazoltnak. Rezsán Endrénél az osztály kárhoztatja a tisztviselő beavatkozását, de mivel az bebizonyítva nincs, vizsgálatot kíván. Vizsgálatra Péchi képviselő kiküldetik. Következik a hatodik osztály jelentése. Sipos Ferencz választása körül vizsgálat határozottatott, vizsgálól Csik Endre küldetik ki. Kuba János ellen a kérelmezők oly vadakat hoztak föl, p. o. Haynaunak nem engedelmességet stb., melyek a házat nevetésre késztek. Eljénzés közt igazoltnak.

Kül- és belföldi levelezés.

Folytatva, jan. 17. *)

A „P. Napló” január 4-ki számában közölt, és 21 maroszéki választó elvárataimról aláírt határozott és férfias nyilatkozatra folhiva érzem magamat előttük ugy, mint az általuk képviselt választóim előtt becses bizodalom teljes méltánylása, és őszinte hálám nyilvánítása mellett azon nagyfontosságú kérdés körül nézetemet fölítani, melyek jelenben az összes monarchiát élénk mozgásban tartják, s melyek szerencsés megoldásától függ annak tényleges nagyhatalmi állása, de a magyar korona országainak jóléte és nyugalma is.

Egy erdélyi képviselőnek józan hazafiságtól áthatott figyelmét és munkásságát, midőn a területi és politikai legitim épségét visszanyert magyar korona országok, és az örökös tartományok közti viszonyoknak a practica sanctio értelmében megállapítása, s az azok belügyei rendezése mellett az unio következtében Erdélynek a különböző érdekek illő megjelölése s kiegyenlítése illetőleg szervezése által újabb s mélyenható nézetek mérülnek fel: két kérdés veszi kiválólag igénybe.

*) Ezen levél, mint egyik képviselő jelöltnek hozzánk közreadás végett beküldött nyilatkozatát adjuk közre. Szerk.

A mi az elsőt t. i. a közös ügyeket illeti, a Királyhagón tul eső kertületekben megválasztott képviselők legnagyobb részének programját bátran vehetném politikai hitvallásom mintáján, de hogy ismétlésekbe ne essem, úgy vélem eleget mondom, midőn a monarchia nagybatalmi állását csak egy hi-szem lehetnek;

ha népei egymás iránt méltányosak, ha egymás jogait kölcsönösen tiszteltetben tartják;

ha az alkotmányosság haladását a Lajtha valamelyik oldalán rokonszenves érdekekkel találkozik a tulajdonon is;

ha a közös ügyek meghatározásánál minden suprematizáló, s hódítási hajlam kirekesztetik;

ha az ösmegyei institutioonkkal összhangzásba hozott felelős, független belkormányzásnak ereje kifejtesére maga, s a pragmatica sanctionál fogva válhatlan szomszédjai iránti kötelesség szerinti hivatása teljesítésére elég tér nyitattik.

Az így basirozott nagybatalmi állás könnyen eszközölhető; mert csak anélkül lehetetlen veszi igénybe, s a köz-egyetértés, érdek-egység szíves segélytől támogatattván, erős a nélkül, hogy az alkotmányosság főbb garantitái áldozatul kellene hoznunk.

A mi a második kérdést — Erdélynek unio-ját illeti — szerintem ez rég fait accomplit. Elágazók lehetnek azonban annak alkalmazásában a nézetek. Részemről:

1-ör) Oly szoros egységet kívánok, hogy Erdély nyugoti határa csak historiai emlék maradjon.

2-ör) Az eddigi közigazgatási s törvénykezési testületek, mint gubernium, udvari korlátok, commissariatus, királyi tábla eltörölendők a Királyhagón innen, két főbbbeosztási törvényszék állítandó, egyik M.-Vásárhelyre egy Pesten székelő főtörvényszék alatti.

3-ör) A földbelintézet Erdélyre kiterjesztendő, s a kolozsvár-brassói vasutvonal garancia mellett is mielőbb létesítendő.

4-ör) Azon esetre, ha az erdélyi és más nemzetiség követelésekkel állanak elő, és mintegy privilegizált állás kivívására éreznék magukat jogositva, és ez az éppen nem szerencsés gondolatokhoz számított eszme megtestesülne: kívánom én is a baza szolgáltatára vagyont és életet annyiszor áldozott és székely nemzet 1000 évnél régibb szokásai s törvényei fentartását, örökösödési, s a felelős kormányzattal összhangzásba tett szitvalasztási jogát pedig mindenesetre.

5-ör) Minden nemzet nyelvét, mint kincsét, védő, s joga van minden jogegyenlőség elvére fektetett alkotmánytól az ezt rendező törvény szabadelvűségét követelni.

Ha a fennjegyzettek kellő eredménnyel tárgyaltnak, s azoknak jövőjét föltételező biztos garanciák megalapítottak, minden képviselő, ki csak egy posztemet hordott a nemzet jövőjét biztosító nagy épülethez, bátran számíthat küldői megelégedésére.

A remény lehet jogosult, de a végeredmény a gondviselés kezében van. Tolnai Gábor.

Értesítés. A „K. Közöny” 5-ik számában, Árkos-ról dec. 30-ról 1865. kelt értesítésben a régi harangokról és templomokról az ott 1) pont alatt említett sepsi-köröspataki r. kath. harang évszámában lényeges hiba történt. Az évszám ugyanis nem 1712, mint nyomva van, hanem 1717, mond: ezerkét-háztizenhét.

Hazai intézetek

Nemzeti színház Kolozsvárott. Midőn az országos választmány a napokban szétküldte pályázati hirdetményt az új három éves saisonra vállalkozandó szinagazgatóra nézve, csak azon kívánatkunkat fejezhetjük ki, vajha ezen mód, a melyen utóbbi időkben Kolozsvár műgényeit kielégíteni a vállalkozó közönség nem lehetett, jövőben több sikert eredményezne.

A hirdetmény szerint nem csak szinagazgatók, de mások is, sőt alakulandó részvényes társulat is pályázhat. Egy részvényes társulattól, a mely szükség esetében áldozni is képes lehetne, a lehető nyeresémi fejebeni kockázatból legfőbbet lehetne várni; miután azonban a választmányi hirdetménye s a jelentkezési határidő közt csak néhány hét fekszik, nem igen lehet kilátásunk arra, hogy részvényes társulat alakulhasson.

És így valószínűleg szinbázunk megint egyes szinagazgatók kezére fog kerülni.

Havi urat kivéve, ekkor egyetlen igazgató sem volt képes oly társulattal szervezni, a mely városunk műgényeit kielégítse. Havi szervezett ugyan, de bele is bukott.

Ennek oka, azt hisszük, nem a közönség részvétele, mert Európában egy közönség sem járta inkább a szinbázot, mint éppen a kolozsvári; de volt részint Havi ur rossz számítása, részint az, hogy akkor a szinbáz akkora létszámot nem fogadhatott be magában, melylyel a kaposabb darabok iránti rendkívülbb részvét, a közönségsébb előadások történet hiányait fedezvén, az egyensúlyt helyreállíthatta volna.

Most e részben a helyzet tetemesen változott, a szinbáz ujja van alakitva, s ha a szinagazgató jó személyzettel, s jó előadásokkal fel tudja gerjeszteni a részvétet, jó társulattal tarthat fenn, s magának is illő jövedelmet biztosíthat.

Azt hittük, hogy most, midőn a nemzet, részéről annyi volt téve a szinbáz ügyének emelése,

sére, s midőn a képviselők gyűlésezeése folytán nagy közönségre is lehetett kilátás, a vállalkozó szinagazgató oly társulattal fog előállni, a mely becsületére váljék úgy neki, mint szinbázunk ügyének, s a mely igazolja azt, hogy ha a nemzet áldozott a szinbáz megújítása által, a vállalkozó is érezni fogja kötelességét ezen áldozat irányában, s a szinbáznak a színészekre vonatkozó műveltségi célját megközelíteni törekednek.

Fájdalom e reménynek a vállalkozó nem volt képes megfelelni. Állítják, hogy a vidéki szinpadokon nincsenek jobb erők, s a legjobbak itt vannak. Nem tudjuk, hogy állanak a vidéki színészek, de ha csak ily erőket lehet összevonni, akkor valóban színészeitük ügye tetemesen csökkent. Az itteni dráma társaságnál ha van is egypár erő, mi haszna, ha az erők összege nincs helyesen összeállítva arra, hogy correct előadás történessék? E társaságban hiányzik az, a mi a fő; nincs sem a női, sem a férfi személyzetben fiatal szerelmes szereplő, hol itt egy Romeo, hol egy Julia? s nincs a férfiak közt kedélyes társalgási szerepekre alkalmas, hiányzik a hős szereplő is. Ez utóbbit még Kovács Gyula ur, kibén van talentum komolyabb, nehezkébb szerepekre, némileg pótolhatná; de mit ér, ha egy jó dráma társaság legfőbb elemei hiányoznak. A férfiak közt csak hárman vannak kitünőbbek: Gyulai, Komáromi és Kovács Gyula, ezek is oly szerepkörrel bírnak, a melyek nem minden darabban fordulnak elő. A szerepkörökön kívül eső szerep pedig csak csökkentti az előadást s a színész hitelt.

A női szereplők közt Ujfalusiné és Németi Irma k. a. tűnnek inkább ki. Ez utóbbi sok ágon-doltsággal játszik, s hős női és társalgási szerepekre bir erővel, alakja is megnyerő, s szavallata tiszta, fogásai finomak: mindenesetre a társulatnak egyik legjobb tehetsége, megvan azonban nála is a hős női szerepekben az érzelmek túladózása, mely a vidéki színésznők rendszeres hibája, de baba, az igaz, megvolt Paulinében is, ki mindamellett végig köztetszést aratott. E szerint a fiatal színésznőtől, ki észrevehetőleg halad előre, sokat lehet várni, s szinpadunk nyereséményét tekintjük őt. Említünk sem kell, hogy Papp Szabó Pépi saját szerepkörében most is a közönség kedvence; nem tudjuk azonban, ha fog e jövőben a szinpadon maradni.

Tagadhatlan e szerint, hogy voltak az itteni dráma társaságnál is egyes erők, melyek saját helyüket jól betöltheték, s így egy-egy előadás, melynek főszerepei a jobb szereplők szerepkörébe estek, sikerült az idén is; de a társaság nem volt helyes erőkkel beállítva, vagy is nem volt kiegészítve, s így az idén drámai előadások általán véve a kritikát ki nem állhaták.

Egyetlenegy dolog, a mi dicséretet érdemel, az, hogy a társaság igyekezett, s habár az egyének nem körükhöz mért szerepeket voltak kénytelenek játszani, legalább a szerep-nem-tudásnak oly feltűnő jeleit nem láttuk az idén, mint régebben sokszor; azon felül, habár nem ahoz mért erőkkel, de igyekeztek jobb szindarabokat hozni színre, Egyszóval az akarat nem hiányzott, de igen a tehetség.

A mi az operát illeti, e részben a szinagazgatót a fatum üldözte. Megszerzette a tenoristát Dalfi urban, a ki tagadhatlanul jól iskolázott énekes, s plastikája is a kívánatnak megfelel. Alig azonban, hogy idejött, hangját elvesztette, olykor egy-egy jelenete sikerül neki, de hangja megint megbikacsolja magát, s történet Lucia előadásánál, hogy az aria finale alatt a függőnyt le kellett bocsátani, miután az egész előadás egy kínos fiasco vala. Mély részvétet érzünk, hogy ennyi tanulmányt ily fiatal korban megsemmisülve lássunk, de szomorú tény, hogy a mi az operában a főtenyező, jó biztos tenoristánk nincsen. A primadonna Fehérvári Mari k. a., a mi hangját és iskoláját nézi, minden kívánatnak megfelel, ennél jobb énekesnő emlékeztünk nem volt a kolozsvári szinpadon, mellette csak Fridrichné nem lehet eifeledni, nem azért, mintha ez utóbbi a dalmatvészében előnyvel bírna az első felett, hanem személyes hatása miatt, melyet kitűnő külsője gyakorolt a közönségre szép éneke mellett. A társulat baritonistája Tóthfalusi nem balad előre, úgy a mint felléptekor remélhetők, játéka mindig merev s hangja nem tud végre érzeménysé válni. E hiányban szenved a mezzo sopranistánk is. Kocsis Irma k. a. szép alak, hangja is tiszta, iskolája is meglehető, de éneke hidegen hagy, s nincs még elég játéka. Mindenesetre van jövője, s itt az operának hasznos tagja. A basszus szerepekre az idén is Odri ur volt szerződötve, kiről tavaly dicsérlettel szólottunk. Ez helyét betölti, s kívánjuk, hogy itt maradjon. A kar elég szorgalmas, s ha nem félne az ember Dalfi ur hangbicsakolásaitól, az itteni operát lehetne élvezni.

Vázlatos előadásunkból látszik, hogy a leendő vállalkozó az itteni társulatnál kap ugyan jó erőket, sőt a másod, harmad rangú szerepeket innen jól összeállíthatja, azonban e társaság tagjaiból kiegészített társulattal nem állíthat elő. A drámában a fennemlítették kivül Boér, Boérné, Albisi, Lukács, Lukácsné saját körükben hasznosíthatók, több szerepben kitűnők, azonban a szerelmes női s férfi szerepekre, valamint a társalgásiakra s a naiv női szerepekre, melyek minden társaságnál a legfontosabbak, s leggyakrabban igénybeveendőek — ide mulhatlanul új erők kellene.

sabbak s leggyakrabban igénybeveendőek — ide mulhatlanul új erők kellene.

Ennyit akartunk elmondani az itteni erők némi jellemzésére, mely a vállalkozó szinagazgatókra nézve talán utmutatásul szolgálhat, és ezt főként azon célból, mert midőn az itteni társaságot, úgy a mint összeállítva van, a közönséggel együtt mi is elítéljük, ösztönén kívánjuk, hogy azon erők, melyek egy kiegészített társulat hasznos elemei, itt maradjanak továbbra is szinpadunkon.

Erdélyi gazdasági egylet. A jan. 4-én tartott választmányi ülés főbb tárgyai:

1) A titkári állomásra hirdetett pályázati jelentésből kimaradván az, hogy a titkári 800 fti évi fizetés és 200 fti szálláspénz mellett még 100 forintot kap irnok és ismét 100 ftiot szolgáló fizetésre, s egyszersmind, hogy ő köteles irnokról és szolgálóról gondoskodni: utólagosan ezennel közhírre tétetik.

2) A b. Bánfi Ádám által az egyletnek hagyományozott 1,050 frtnyi összeg ügyének végleges elintézésével megbízott egyleti tagok jelentették, hogy b. Bánfi Albert előttük akép nyilatkozott, miszerint meghagyta ügyvédje Groisz Nándor urnak, hogy a törvényszéknél letett 1,000 forintról szóló urbéri kötelezvényt kivévén, az egyletnek szolgáltatassa át; a mennyivel pedig ez a mostani árfolyam szerint a hagyományozott összegnél kevesebb rugna, kész pénzzel fogja az egyletet a hagyományozott összeg erejéig kifizetni.

3) Az országos magyar gazdasági egylet a futaki uradalombeli kendertermelés és gyártás meg-szemlélésére küldött bizottmányának jelentését azon feltekéréssel közli, hogy az egylet a menyenyire hatáskörében áll, igyekezzék a kendertermelés emelésére hatni, s a jelentésben foglalt adatokat bővebb tanulmányozás alá véve, az e tárgy körül fölmerült észrevételeket annak idejében a központi egylet közölje.

4) Az egylet számára a jelen évre következő lapok és folyóiratok járatása határozottatott el: „Gazdasági Lapok”, „Falusi Gazda”, „Kertész-gazda”, „Népkertész”, „Borászcsarnok”: továbbá Lucastól az „Illustr. Obstkunde” és „Pomona”, Wildtától a „Landwirtschaftliches Centralblatt”, Stöckhardtól a „Chemischer Ackersmann” és a „Journal d'agriculture pratique.”

5) Komers A. Prágából az általa 1866-ra kiadott „Jahrbuch für rest. Landwirth” című munkát küldte meg az egyletnek, s évkönyve jövő évi folyamára számára az egylet állásáról adatokat kér.

Különfélék.

A kolozsvári ev. ref. főtanoda közvizsgálatának rendje eképp állítottat meg. Január 25-kén d. e. 8—12 óráig a jogászok a közjog és jogtörténelemből, d. u. 3—5 óráig a jogászok a rom. kat. egyházi jogból, d. u. 5—7 óráig a jogászok a latin- és hellen nyelvöböl. Január 26-kán d. e. 8—12 óráig a II-od éves bölcsészek természetből, d. u. 3—6 óráig a középtanodai VI-ik oszt. Jan. 27-kén d. e. 8—12 óráig a jogászok a politikából, d. u. 3—5 óráig az elemi I-ső osztály, d. u. 5—7 óráig francia nyelv. Jan. 29-kén d. e. 8—12 óráig a II-od éves bölcsészek Magyarországi történetéből, d. u. 3—6 óráig a középtanodai V-ik oszt. Jan. 30-án d. e. 8—12 óráig az I-ső éves bölcsészek a menyenyiségéből, d. u. 3—6 óráig az elemi II-ik osztály. Jan. 31-kén d. e. 8—12 óráig a II-od éves bölcsészek, latin- és hellen nyelvöböl, d. u. 3—6 óráig a középtanodai IV-ik oszt.

Február 1-jén d. e. 8—12 óráig az I-ső éves bölcsészek az egyetemes történetből, d. u. 3—6 óráig az elemi III-ik osztály. Febr. 2-kán d. e. 8—12 óráig a II-od éves bölcsészek, egyházi történetből, d. u. 3—6 óráig a középtanodai III-ik oszt. Febr. 3-kán d. e. 8—12 óráig a II-od éves bölcsészek az állattanból. Febr. 3-kán d. u. 3—6 óráig az elemi IV-ik osztály. Február 5-kén d. e. 8—12 óráig a II-od éves bölcsészek lélektanból, d. u. 3—7 óráig a középtanodai II-ik oszt. Febr. 6-kán d. e. 8—12 óráig az I-ső éves bölcsészek a latin- és hellen nyelvöböl, d. u. 3—6 óráig a középtanodai I-ső osztály. Febr. 7-kén d. e. 8—12 óráig az I-ső éves bölcsészek a vegytanból, d. u. 3 óráig a félév ünnepegyes bezárása és jutalomosztás. Febr. 18-kán délelőtt 11 óráig zene- és ének-próba.

— Az unitáriusok kolozsvári főtanodájában az 1867/68 iskolai év első felében tartandó közvizsgálat rendje. Január 24-kén d. e. 8—11 óráig VI. VII. gymn. oszt. hittanból. 11—12 óráig I. éves theologusok hittanból. d. u. 2—4 óráig II. és III. éves theolog. morális theologiaiból és egyházi jogból. 4—5 óráig III. éves theolog. unitárius vallás történelméből és symbolikából. 5—6 óráig vallásos ének. Jan. 25-én d. e. 8—11 óráig VII. VIII. gymn. oszt. bölcsélemből. d. e. 11—12 óráig I. és II. éves theolog. bibliai bevezetésből. d. u. 2—3 óráig II. éves theolog. egyház-történelemből. 3—6 óráig I-ső és 2-dik elemi osztály minden tantárgyából. Jan. 26-án d. e. 8—12 óráig VI. VII. VIII. gymn. oszt. görögnyelvöböl. d. u. 2—3 óráig I. és II. éves theolog. zsidó nyelvöböl. 3—6 óráig 3-ik elemi osztály minden tantárgyából. Jan. 27-én d. e. 8—12 óráig VI. VII. VIII. gymn. oszt. számtanból. d. u. 2—6 óráig V. gymn. oszt. minden tantárgyából. Jan. 29-kén

d. e. 8—12 óráig VI. és VII. gymn. oszt. magyar irodalom-történetből és a VIII. gymn. oszt. aesthetikából. d. u. 2—6 óráig II. gymn. oszt. minden tantárgyából. Jan. 30-án d. e. 8—12 óráig VI. VII. VIII. gymn. oszt. németnyelvöböl. d. u. 2—5 óráig III. gymn. oszt. minden tantárgyából. Jan. 31-kén d. e. 8—12 óráig VI. és VII. gymn. oszt. világ-történelemből és a VIII. gymn. oszt. hazai történelemből. d. u. 2—5 óráig IV. gymn. oszt. minden tantárgyából.

Február 1-én d. e. 8—12 óráig VI. VII. VIII. gymn. oszt. természetből. d. u. 2—6 óráig I. gymn. oszt. minden tantárgyából. Febr. 2-kán d. e. 8—12 óráig VI. VII. VIII. gymn. oszt. latinnyelvöböl. d. u. 2—3 óráig zongora próba. 3—6 óráig az érdemsorozat elkészítése. Febr. 3-án d. e. 9 óráig az érdemsorozat felolvasása.

* Kolozs megye bizottmányi gyűlését e f. hó 28-án fogja megtartani.

* Kaposlatban e hirrel megemlítjük, hogy Aranyosszéken a központi bizottmányt megalakító bizottmányi gyűlés e f. hó 26-án fog megtartatni.

* A kolozsvári kaszinó e f. hó 28-án délelőtt 7 óráig felévi költségét fogja megtartani saját helyiségében. A kaszinó választmányának Kolozsvárt 1866. év nagybölgasszony hava 19-én tartott üléséből Miksa György, v. jegyző.

* Ma kerül színre Kocsis Irma jutalmán „Hunyadi László” ismert közkedvességű dalmű. A jutalmazott egyike szinbázunk azon kevés szerencsés tagjainak, kik az összes közönség tet-szésével dicsekedhetnek, mely bizonyosan jutalom-játéka iránt sem fog közönyös maradni. Mint halljuk, a k. a. szerződése a pesti nemzeti szinbázttól a tegnapelőtt érkezett le az Odri Lehelével együtt, s így eltávozásuk bizonyos. Sajnáljuk mindkettő eltávozását, s óhajtuk, hogy a pesti szerződötteshez kötött szép reményeket ne zavarja meg soha semmi csalódás.

— B. Szabolcs megye bizottmányi ülését e hó 29-kén fogja tartani.

* A szamosújvári ev. ref. egyház javára rendezendő táncvizgalom nem e. f. hó 28-án, hanem 27-én fog megtartatni, mely napra a dobokamegyei bizottmányi gyűlés is egybehivatott.

* Dráguss Károlyt Follinus szerződötte, s így a dráma egy haszonvehető taggal szaporodott.

* Szilágy-Cseh- és Zsibórol elkésett párt-tudósításokat kaptunk. Miután az országgyűlésen a követek verificatio előtt állanak ugyanis, kénytelenek vagyunk mellőzni a vett tudósításokat.

* Fegyverek kiadása. Bécs környékének kerületi hivatalnokai megbizattak, hogy hirdetések által értesítsék azon egyéneket, kik 1848-ban fegyvereiket beadták, miszerint számukra az átvéti bizonyítvány előmutatása mellett három hónap alatt fegyvereik ismét visszaadtnak. — A határidőn tul bennmaradt fegyverek el fognak adatni, s a bejött összeg az országos testvériségi tüke gyarapítására fog fordittatni.

* Szerencsétlenség a Dunán. Az „Alvidéki Lapok”-ból vettük a következő esetet: Éppen most (jan. 13-án) vettük a szomorú hirt, hogy ma a Dunán Baja mellett egy náddal tulterhelt dereglye a jégdarabok által elsodoritván, abból 23 ember a Dunába esett, 5 megmenekült, de 18 többnyire családapa, a hullámok által táltá a sárg.

* Prim tábornok. Prim született 1811-ben, s mint katona először az 1833-i polgárháborúban lépett föl, mely Izabella királynőnek trónra-hivatása által idéztetett elő. 1837-ben, mintán Mária Krisztina Franciaországba futott, résztvett a progressista pártnak Espartero ellen irányzott mozgalmaiban. 1842-ben fellázítja Saragossát, később Franciaországba fut és találkozik Krisztinával. 1843-ban Barcellona város alálkölzik Krisztinával, vizsáztatva, vizsáztatva Spanyolországba. Nehány hónap mulva felkelést szervez Rensban, szülőföldjén, de Turbano által megveretvén, Barcellonába menekül, hol a fölkelést terjeszti. Espartero bukása és Mária Krisztina győzelme következtében tábornok, rensi gróf és madridi kormányzó lön. Ugyanazon évben, october hóban, egy szabadelvű mozgalmat elnyom Barcellonában, kegyvesztetté lesz, elfogatik és hat évi fogságra ítéltetik, arról levén vádolva, hogy összeesküdött a kormány ellen. Hat hónap mulva kiszabadul börtönéből; kilencz éven át távol tartja magát a politikától. 1853-ban a Duna mellé megyen barczolni a törökök mellett az oroszok ellen, 1854-ben ismét megválasztatik a cortesekbe, egyestül Esparteroval, s 1859. és 1860-ban fényes részt vesz a marokkói háborúban. A mexicói hadjárat alatt tanusított magavislete oly nyomoruságosan neveltséges, hogy önkénytelenül is azt kell gondolnunk, miszerint titokban rokonszenvezett Juarezszel. Legujabbi fellépését ismerjük, a mennyiben tudnillik a spanyol kormány táviratain eligazodni lehet-séges.

* Párisból írják: A császár a mult csütörtökön, a mint Metternich herczeggel Vileneuve l'Etangban vadászott, alig került ki a veszélyt. A vihar ugyanis a császár mellett egy nagy fát dön-tött ki, s a vadászkíséret rémületében felkiáltott, mert azt hívé, hogy az izmos fatörzs a következő pillanatban a császárt Metternich herczeggel együtt össze fogja zúzni. Az esés azonban oly szerencsés volt, hogy a császárt éppen nem, Metternich herczegnek pedig csak bal vállát érinték gyengén a galyak.

